

ความสัมพันธ์ระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

The Relationship between Political Awareness and Digital Citizenship
of People in Krung Thep Maha Nakhon

ณัฐมน หมวกฉิม

Nathamon Muakchim

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันราชภัฏ

Faculty of Political Science and Public Administration, Rajapark Institute, Thailand

E-mail: lux-nitta@hotmail.com

Received February 27, 2025; Revised June 26, 2025; Accepted July 5, 2025

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the level of political awareness and digital citizenship, and (2) to study the relationship between the level of political awareness and digital citizenship of people in Krung Thep Maha Nakhon. This research is quantitative; the population consisted of people in Krung Thep Maha Nakhon. Stratified Random Sampling was used to select eight informants from 50 districts in Bangkok, resulting in a total of 400 respondents. The research instrument was a questionnaire, and the reliability was 0.962. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation. The results of the research were as follows: 1. The level of political awareness and digital citizenship was high overall. 2. The relationship between the level of political awareness and digital citizenship was a low positive correlation ($r = .373$) at a statistically significant level of 0.01.

Keywords: political awareness; digital citizenship; Krung Thep Maha Nakhon

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัล และ (2) ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามเขตการปกครองในกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขต เลือกมาเขตละ 8 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.961 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย ($r = .373$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง; ความเป็นพลเมืองดิจิทัล; กรุงเทพมหานคร

บทนำ

วงจรกิจกรรมที่มีประชาธิปไตยสลบกับเผด็จการหรือการเลือกตั้งสลบกับรัฐประหารที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย เป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมไทยไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่ แทนที่จะสร้างการเมืองให้มีธรรมาธิปไตย อันจะนำชาติและประชาชนก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคงยั่งยืน แต่กลับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีของการเมืองไทย นั่นคือเกิดความตื่นตัวทางการเมืองไปทั่วทุกองคาพยพของสังคม (Wijitwatcharak, 2020) เป็นตัวบ่งชี้มาของการแสดงออกทางการเมืองและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะในการนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตย (Chalermrat, 2020)

ยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ได้สร้างพลเมืองแบบใหม่ขึ้นเป็นพลเมืองที่ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ความเป็นพลเมืองสามารถใช้พื้นที่ออนไลน์ให้กลายเป็นพื้นที่เปิดในการถกเถียงทางการเมืองจนถึงการใช้เป็นเครื่องมือควบคุมการเมืองและการเคลื่อนไหวหรือขับเคลื่อนทางการเมือง การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Permpoonwiwat et al., 2021) เป็นพลเมืองผู้แสวงหาความรู้ มีเหตุผลตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และคำนึงถึงความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม กล้าแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะและยอมรับมติในหลักการเสียงข้างมาก และเคารพในเสียงข้างน้อยและพร้อมที่จะลงมือกระทำการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมและสร้างความเจริญแก่ชาติบ้านเมือง (Pharcharuen, 2020)

การตื่นตัวทางการเมืองล้วนทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและจุดประกายให้ประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โยงไปถึงการเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ที่กระตุ้นพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มคนตั้งแต่เยาวชนจนถึงกลุ่มผู้สูงอายุ อันทำให้เกิดสังคมวัฒนธรรมทางการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่ความเชื่อใหม่อย่างต่อเนื่อง (Thong-in et al., 2022) รวมถึงกระบวนการกล่อมเกลารับรู้ทางการเมืองที่ส่งผลให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยที่มีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (Pramtong & Piriyawattana, 2023)

ความเป็นพลเมืองซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ และใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวกและความท้าทายใหม่ ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง แต่ยังมีบุคคลจำนวนมากที่ยังขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการควบคุมความปลอดภัยจากการใช้งานดิจิทัล รวมถึงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบในโลกยุคดิจิทัล (Aryuyuen et al., 2024) การใช้สังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในทางการเมือง จำต้องวิเคราะห์เพื่อให้ได้รับข้อมูลและข่าวสารจากสื่อที่ให้อรรถประโยชน์ ไม่หลงเชื่อกับสื่อที่ยุยงความคิด ความเชื่ออุดมการณ์ที่ขัดต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย (Ubpanong et al., 2022)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับเป็นแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและเคารพในกฎเกณฑ์กติกาของความเป็นประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปร

1) การตื่นตัวทางการเมือง ประกอบไปด้วย การกล่อมเกลากิจการการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1.1) การกล่อมเกลากิจการการเมือง 7 ตัวแปร ประกอบไปด้วย ด้านสถาบันครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถานศึกษา ด้านสื่อมวลชน ด้านสถาบันทางการเมือง ด้านกลุ่มอาชีพ และด้านศาสนา ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์งานวิชาการของ Buddhahun (2001), Chumphon (2013), Phra Natthaphong Natthawangso (Sutchai) (2020), Phromlee (2021), and Kaeocharun (2023)

1.2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 7 ตัวแปร ประกอบไปด้วย การศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพตัดสินด้วยเสียงส่วนใหญ่ ความยุติธรรม การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ การอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์งานวิชาการของ Dhiravegin (1986), Phothithan (1981), Promgird (2014), Nakata (2003), and Thamrongthanyawong (1993)

1.3) การมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ตัวแปร ประกอบไปด้วย การเลือกตั้ง การวิพากษ์วิจารณ์ การรวมกลุ่มผลประโยชน์ การติดตามข่าวสารทางการเมือง และการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์งานวิชาการของ Buaban and Nuknaen (2021), Cummings Jr. and Wise (2001), Klommeung and Kertsup (2020), Krueangsanuk et al. (2024), and Limpicharoen (2024)

2) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล 6 ตัวแปร ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ การมีมารยาทในการใช้งานดิจิทัล ความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล การใช้งานที่ไม่ทำลายสุขภาพ ความรู้ความสามารถในการใช้งานดิจิทัล และการรู้เท่าทันต่อการรักษาอัตลักษณ์ตนเอง ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์งานวิชาการของ Boonaneek (2021), Changkwanyeeun (2022), Chinapeng (2022), Jaisa-ard (2024), Jamroenjai (2018), White et al. (2021), Wilamas (2020), Wongkitrungrueang (2018), and Ribble (2015)

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,461,071 คน (Office of the Election Commission of Thailand, 2023)

ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยดำเนินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุก 50 เขตการปกครองของ กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การตื่นตัวทางการเมือง

“การตื่นตัวทางการเมือง” เริ่มถูกนำมาเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับสถานะที่บุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม กระตือรือร้น และอยากเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ทางการเมืองหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญที่ยอมรับในสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคและภราดรภาพของประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท้าทายอำนาจรัฐและการปกครองภายในประเทศ (Nithiwaratsakul & Sutthadaanantaphokin, 2023) ซึ่งในยุคสังคมวิถีใหม่ (New Normal) ที่เป็นสังคมแห่งการพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ผู้คนเพียงแค่มีสมาธิโทรศัพท์หรืออุปกรณ์ทางดิจิทัลก็สามารถสืบค้นข้อมูลและติดตามการทำงานของรัฐบาลได้อย่างสะดวก จนมีบทบาทในการให้ผู้คนทั่วไปสามารถแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่าย เกิดเป็นกระแสสังคมตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น (Tanphed, 2022)

Saengthong (2021) กล่าวว่า การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยของคนยุคใหม่จะต้องเปิดพื้นที่ให้กว้างขวาง ไม่ใช่จำกัดอยู่เฉพาะในสภาและมอบอำนาจให้กับตัวแทน หรือ ส.ส. ไปทั้งหมด ต้องสามารถเข้าถึงอำนาจนั้นได้โดยตรงหรือเรียกว่า “ประชาธิปไตยโดยทุกคน ในทุกโอกาส และทุกพื้นที่” ไม่ว่าจะเป็นการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การสนทนาประเด็นทางการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับ และการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ล้วนเป็นสถานะของประชาชนที่มีความสนใจในการเมืองหรือการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวการสำคัญในกระบวนการกล่อมเกลารับรู้ทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย

ผู้วิจัยจึงได้สรุปว่าการตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีความสนใจและรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง โดยมีตัวแปรสำคัญได้แก่ การกล่อมเกลารับรู้ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การกล่อมเกลารับรู้ทางการเมืองมีความสำคัญและเป็นหน้าที่อันหนึ่งของระบบการเมือง คือ หน้าที่ในการทำนุบำรุงรักษาระบบการเมืองให้คงอยู่ที่สังคมส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อันได้แก่ ความรู้

ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นถัดไป (Easton & Dennis, 1969) จึงเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่กำหนดบทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในแต่ละสังคม และเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดลักษณะและรูปแบบของระบบการเมืองการปกครองในแต่ละสังคมแตกต่างกันอีกด้วย ทั้งรูปแบบการเรียนรู้แบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ทั้งการมีเจตนาหรือไม่มีเจตนาก็ตาม ซึ่งการกล่อมเกลางานทางการเมืองนี้จะนำไปสู่การเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชน (Pirntong & Pavapanunkul, 2021) ทั้งนี้ การกล่อมเกลางานทางการเมืองนั้นสามารถเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและตลอดชีวิตและบางครั้งอาจเกิดขึ้นได้จากการไม่รู้ตัว ซึ่งสามารถผ่านรูปแบบของกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองได้หลายทางด้วยกัน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลงานของนักวิชาการ พบว่า สถาบันกล่อมเกลางานสังคมและการเมืองหรือตัวแทน (Agents) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการขัดเกลางานทางการเมือง ประกอบไปด้วย สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา สื่อมวลชน สถาบันทางการเมือง กลุ่มอาชีพ และศาสนา

Gabriel A. Almond เป็นคนแรกที่ทำให้ความหมายคำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” อย่างเป็นทางการ คือ “แบบแผนเฉพาะความโน้มเอียงของบุคคลต่อการกระทำทางการเมือง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนหรือช่วยเสริมสร้างให้ระบบการเมืองการปกครองมีความแข็งแกร่งมากขึ้น (Faulks, 2000) สำหรับวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยนั้น Chaiwong and Krasang (2019) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบวัฒนธรรมที่ปลูกฝังหล่อหลอมปรัชญาประชาธิปไตยและตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย และการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เริ่มต้นด้วยการส่งเสริมเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ จนกระทั่งเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ในคุณค่าของประชาธิปไตยว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับสังคมไทยหรือตามวิถีชีวิตของคนไทย มีนักวิชาการได้เสนอคุณลักษณะไว้แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลงานของนักวิชาการ พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของสังคมไทย ประกอบไปด้วย การศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ ความยุติธรรม การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ การอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางการเมืองตามความสมัครใจทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจหรือรัฐบาล โดยที่กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่อารยะประเทศให้ความสำคัญ ซึ่งภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการสังคมส่วนร่วมและเกิดประโยชน์ต่อสังคมสูงสุด มีความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย (Chairungruang, 2021)

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลงานของนักวิชาการ พบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบไปด้วย การเลือกตั้ง การวิพากษ์วิจารณ์ การรวมกลุ่มผลประโยชน์ การติดตามข่าวสารทางการเมือง และการชุมนุมทางการเมือง

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

นับตั้งแต่อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของบุคคล คำว่า “พลเมืองดิจิทัล” หรือ “Digital Citizens” จึงเป็นกระแสที่แพร่หลายไปทั่วโลก เป็นคำที่มักถูกใช้เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองและการบริหารงานรัฐบาลผ่านแพลตฟอร์มและเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความร่วมมือของประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารรัฐบาลและการตัดสินใจทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งแสดงถึงความเป็นพลเมืองในกรอบแคบ ๆ ว่าหมายถึงการไปเลือกตั้งหรือการมีส่วนร่วมกับรัฐบาลชาติเท่านั้น แต่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการ ควบคุม กำกับตน รู้ผิดรู้ถูก และรู้เท่าทัน เป็นบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ เรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและปลอดภัย พลเมืองดิจิทัลจึงต้องตระหนักถึงโอกาสและความเสี่ยงในโลกดิจิทัล เข้าใจถึงสิทธิและความรับผิดชอบในโลกออนไลน์ (Pawabutra, 2022) สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างความรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้พวกเขาสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองได้มากขึ้น และการสร้างช่องทางให้กับประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและการเข้าร่วมกระบวนการการเมืองอย่างกว้างขวางขึ้น (Wingworm, 2023)

หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ล้วนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพลเมืองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีผลต่อชีวิต มีความรู้ความเข้าใจและใช้งานที่ถูกต้อง เน้นความสำคัญเรื่องการเคารพและรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์ และความปลอดภัยเมื่ออยู่ในโลกดิจิทัล (Ponkan, 2024) จนมีการเสนอให้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นมาตรฐานในหนึ่งด้านเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นให้ทุกคนมีความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและประพัตินได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลงานของนักวิชาการ พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ การมีมารยาทในการใช้งานดิจิทัล ความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล การใช้งานที่ไม่ทำลายสุขภาพ ความรู้ความสามารถในการใช้งานดิจิทัล และการรู้เท่าทันต่อการรักษาอัตลักษณ์ตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,461,071 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปการกำหนดขนาดของ Yamane (1973) ที่ขนาดความคลาดเคลื่อน (e) $\pm 5\%$ ได้เท่ากับ 400 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากจำนวนเขตการปกครองในกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขต เลือกมาเขตละ 8 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) และทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพวรรณ ปุริมาตร อาจารย์ประจำ

หลักสูตรพระพุทธศาสนาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครราชสีมา 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญานิษฐ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา 3) ดร.พระมหาชินกร สุจิตโต (ทองดี) อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 4) ดร.ธณณ ศรัณบุรณะ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์ และ 5) ดร.ศิริสุดา แสงทอง อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์ โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .5 ขึ้นไป (Suparangkoon & Vanno, 2020) และคำนวณหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbachs' alpha coefficient) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.961

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลตามเขตการปกครองที่กำหนด และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมามาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและบันทึกข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) การทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

Table 1 Show average, standard deviation and level of political awareness of people in Krung Thep Maha Nakhon

การตื่นตัวทางการเมือง (Political awareness)	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น (level of perspective)
การกล่อมเกลางานทางการเมือง (Political Socialization)	3.41	.84	มาก (high)
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Culture)	3.90	.76	มาก (high)
การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)	3.11	.88	ปานกลาง (moderate)
ค่าเฉลี่ยรวม (Total Average)	3.47	.83	มาก (high)

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, SD. = .83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.90$, $SD. = .76$) การกล่อมเกลางานการเมือง ($\bar{X} = 3.41$, $SD. = .84$) และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.11$, $SD. = .88$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

Table 2 Show average, standard deviation and level of digital citizenship of people in Krung Thep Maha Nakhon

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship)	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น (Level of perspective)
ความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ (Knowledge of media and information)	3.61	.80	มาก (high)
การมีมารยาทในการใช้งานดิจิทัล (Digital Etiquette)	3.96	.84	มาก (high)
ความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล (Cyber Security Management)	3.58	.85	มาก (high)
การใช้งานที่ไม่ทำลายสุขภาพ (Digital Health and Wellness)	3.64	.85	มาก (high)
ความรู้ความสามารถในการใช้งานดิจิทัล (Digital Knowledge and Ability)	3.77	.80	มาก (high)
การรู้เท่าทันต่อการรักษาอัตลักษณ์ตนเอง (Digital Citizen Identity)	4.19	.69	มาก (high)
ค่าเฉลี่ยรวม (Total Average)	3.79	.81	มาก (high)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD. = .81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการรู้เท่าทันต่อการรักษาอัตลักษณ์ตนเอง ($\bar{X} = 4.19$, $SD. = .69$) ด้านการมีมารยาทในการใช้งานดิจิทัล ($\bar{X} = 3.96$, $SD. = .84$) ด้านความรู้ความสามารถในการใช้งานดิจิทัล ($\bar{X} = 3.77$, $SD. = .80$) ด้านการใช้งานที่ไม่ทำลายสุขภาพ ($\bar{X} = 3.64$, $SD. = .85$) ด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.61$, $SD. = .80$) และด้านความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล ($\bar{X} = 3.58$, $SD. = .85$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

Table 3 Correlation coefficient between level of political awareness and digital citizenship of people in Krung Thep Maha Nakhon

	X	Y
X	1.00	
Y	.373**	1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (a statistically significant level of 0.01)

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การตื่นตัวทางการเมือง (X) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Y) ($r_{xy} = .498$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ไปทำหน้าที่และใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2566 รวมถึงการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2565 ส่งผลให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองของประชาชนที่พยายามเข้าไปมีบทบาทและรวมตัวกันในการเรียกร้องจากรัฐ การต่อต้านการรัฐประหารหรือการที่ทหารเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง เป็นต้น ประกอบกับพรรคการเมืองและนักการเมืองรุ่นใหม่หลายคนที่สามารถสื่อสารและนำเสนอนโยบายไปถึงประชาชนได้อย่างง่าย สะดวก รวดเร็ว ในขณะที่ประชาชนก็มีช่องทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับ Bhalakula et al. (2022) ที่พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ Soathongtong (2023) ที่พบว่า สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับสูง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นยุคสังคมดิจิทัลที่ผู้คนในสังคมส่วนใหญ่ต้องเผชิญและสัมผัสกับการใช้ระบบการสื่อสารข้อมูลและสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนการศึกษาและการทำงาน รวมถึงการเข้าไปรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน โดยเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สอดคล้องกับ Pasmalisa and Sauphayana (2021) ที่พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตปทุมมิตร ตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก และ Wongkam et al. (2024) ที่พบว่า ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการศึกษาที่พบว่า ระดับการตื่นตัวทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลในระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ป้องกันตนเองจากความเสี่ยงทางออนไลน์ และการหลอกลวง โดยเฉพาะการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงและเรียนรู้คุณธรรมทางการเมืองในระบบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและเคารพในกฎเกณฑ์กติกาของความเป็นประชาธิปไตย สอดคล้องกับ Thongkhumchuenvivat (2021) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเป็นพลเมืองดิจิทัลกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดิจิทัลในทางบวกระดับปานกลางถึงมาก และ Permpoonwivat et al. (2021) ที่พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการรู้ดิจิทัลในทางบวกระดับกลางถึงสูง

สรุปผล

ระดับการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก และระดับการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้เป็นประโยชน์

1) นักการเมืองและพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองควรเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจทางการเมืองอย่างถูกต้องให้กับประชาชน โดยเฉพาะเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อาทิ การเป็นอาสาสมัครสังเกตการณ์เลือกตั้ง รวมไปถึงการเปิดเวทีสาธารณะหรือช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อรับฟังความคิดเห็นและรับฟังปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2) สื่อมวลชน ควรเสนอข่าวสารทางการเมืองที่ชัดเจนรอบด้าน เสนอข้อมูลที่เป็นจริงเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์

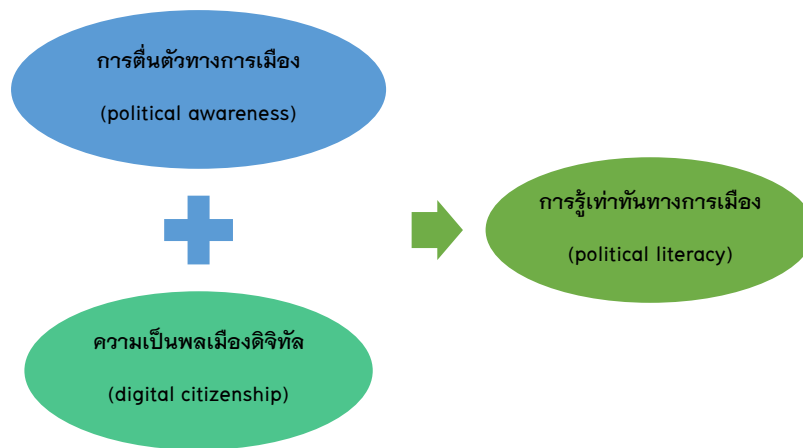
3) ภาครัฐ ภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับสุขภาพและวิถีชีวิตประจำวัน อาทิ การใช้เวลากับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือเป็นระยะเวลานานจนส่งผลต่อสายตา อาการปวดตามร่างกาย และภาวะการซึมเศร้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเจาะกลุ่มเฉพาะเพื่อให้ทราบข้อมูลและความคิดเห็นเชิงลึก
- 2) ควรทำการศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดิจิทัลในขอบเขตประชากรที่มีความหลากหลายหรือเฉพาะกลุ่ม

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีการรู้เท่าทันทางการเมืองซึ่งเป็นสมรรถนะหรือทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจในทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารอยู่รอบตัวและง่ายต่อการเข้าถึง เนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล การแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในขบวนการทางการเมืองได้ง่าย รวมถึงการตระหนักรู้ว่าข้อมูลหรือข่าวนั้นเป็นการแพร่กระจายข่าวปลอมหรือ Fake News และการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามในโลกไซเบอร์ ซึ่งสามารถแสดงภาพความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลและการรู้เท่าทันทางการเมือง

Figure 1 Show the relationship between political awareness and digital citizenship and political literacy

References

- Aryuyuen, K., Ngammeesri, U., & Seubsor, S. (2024). Digital citizenship in Thailand. *Journal of Modern Learning Development*, 9(5), 406–416. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/267599>
- Bhalakula, A., Phrasamu Arkom Arkamatheero, & Netkum], P. (2022). *The development of political awakening in a democracy of people in the sub–district administrative organization in Phetchaburi Province*. Phetchaburi Buddhist College.
- Boonaneek, S. (2021). *A guideline for educational policy formulation for promoting digital citizenship: a comparative study of Singapore and Malaysia*[Master’s thesis, Chulalongkorn University].
- Buaban, C., & Nuknaen, J. (2021). Participation of the people’s sector in the development of Thai democracy: Concepts, principles and forms of promotion. *Journal of Peace Periscope*, 2(2), 33–44. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JPP/article/view/378/161>
- Buddhahun, S. (2001). *Political development theory* (8th ed.). Ramkhamhaeng University.
- Chairungruang, D. B. (2021). Participation of the people in the sustainable local development of Bangkok. *Journal of Buddhist Anthropology*, 6(3), 76–91. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/247174/169619>
- Chaiwong, S., & Krasang, A. (2019). The sharpening politic and political culture. *Journal of Wisdom Political Science and Multidisciplinary Sciences*, 2(1), 33–50. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WPSMS/article/view/244233>

- Changkwaneyun, A. (2022). *A development of a learning model to promote digital citizenship among undergraduate students to active learning and social media*[Doctoral dissertation, Naresuan University].
- Chalermrat, T. (2020). Democratic political culture and political awakening of Thai citizens. *Journal of MCU Loei Review*, 1(3), 118–128. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/MCUL/article/view/257723>
- Chinapeng, C. (2022). *Strategies for enhancing for student to digital citizenship primary school under the office of the basic education commission*[Doctoral dissertation, Mahasarakham University].
- Chumphon, P. (2013). *Political system: an introduction* (12th ed.). 3 Lada Limited Partnerships.
- Cummings Jr., M. C., & Wise, D. (2001). *Democracy under pressure: an introduction to the American political system* (International Edition). Harcourt College Publishers.
- Dhiravegin, L. (1986). *Political culture and political socialization*. Thammasat University.
- Easton, D., & Dennis, J. (1969). *Children in the political system: origins of political Legitimacy*. McGraw–Hill.
- Faulks, K. (2000). *Political sociology: a critical introduction*. New York University.
- Jaisa-ard, T. (2024). *Technological leadership affecting the digital citizenship of teachers in school under Chanthaburi primary educational service area office 2*[Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Jamroenjai, T. (2018). *Digital citizenship of students in primary levels 1–6 (grades 1–6) in schools under the Phetchabun primary educational service area office 3*[Master's thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- Kaeocharun, S. (2023). Political socialization of students according to Sanghavatthu principles. *Journal of Phakdi Chumpol Review*, 1(2), 50–59. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/JPCR/article/view/892/542>
- Klommeung, P., & Kertsup, N. (2020). Civil Politics and Political Participation Processes. *Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Science)*, 15(2), 391–399. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/article/view/234461
- Krueangsasuk, N., Manasri, S., & Promma, S. (2024). A participation of the people in the selection of senators in 2024. *Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University*, 4(5), 175–187. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/article/view/271644>

- Limpicharoen, N. (2024). Political participation in democratic governance as perceived by people. *Journal of Interdisciplinary Innovation Review*, 7(2), 54–69. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jidir/article/view/268291>
- Nakata, T. (2003). *Thai way of life: political culture of the new generation*. National Institute of Development Administration (NIDA).
- Nithiwaratsakul, P., & Sutthadaanantaphokin, K. (2023). Non-verbal language: symbol of the political movement of Thai youth. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(3), 528–539. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/259113>
- Office of the Election Commission of Thailand. (2023). *Statistics on election of members of the House of Representatives, B.E. 2023*. Sahy Block & Karnpim.
- Pasmarisa, B., & Sauphayana, S. (2021). Digital citizenship of schools' administrators in piyarnit united campus under secondary educational service area office 4. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(3), 16–29. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/247177>
- Pawabutra, Y. (2022). *The Development of Learning Activity to Enhance Digital Citizenship for Primary Students*[Master's thesis, Nakhon Phanom University].
- Permpoonwivat, S., Mansap, S., & Kaewmano, J. (2021). *Citizenship and digital literacy survey*. King Prajadhipok's Institute.
- Pharcharuen, W. (2020). Citizenship development to an active citizen model in the democratic society of Thailand. *Journal of Buddhist Sociology*, 5(1), 54–65. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSJ/article/view/242114>
- Phothithan, W. (1981). *Democracy: the ideal concept of a democratic country*. Thammasat University.
- Phra Natthaphong Natthawangso (Sutchai). (2020). *Political socialization in democracy of youth, Nongchang district, Uthai Thani province*[Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University].
- Phromlee, S. (2021). Two generations two culture and Thai Politics. *Panya Journal*, 28(3), 164–171. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/article/view/252682/171565>
- Pirntong, S., & Pavapanunkul, S. (2021). Political socialization affecting participation in management of people within Samut Sakhon municipality area Mueang Samut Sakhon district, Samut Sakhon province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*, 7(Special), 359–371. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/258116>

- Ponkan, R. (2024). *Enhancing digital citizenship on the northeast primary school students program* [Doctoral dissertation, Mahasarakham University].
- Pramtong, P., & Piriawattana, W. (2023). The culprits in the process of political learning and political alertness. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 9(8), 1665–1675. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/261980>
- Promgird, P. (2014). Political culture and democracy development in north–east rural community area: a case study of people in Khambong and Sa–ard village, Ampure Nampong, Khon Kaen province. *Journal of Humanities and Social Sciences (HOSOKKU)*, 31(3), 63–96. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/32286>
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in school* (3rd ed.). International Society for Technology in Education.
- Saengthong, S. (2021). The Political Alertness of the New Generation: A New Democratic Stance for the Future. *Journal of MCU Nakhondhat*, 8(2), 286–297. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/250508>
- Sriwapi, P. (2020). Skills in the digital age ... do you know yet?. *Journal of Cooperative Accounting*, 1(1), 31–38. https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/research_dev/ewt_dl_link.php?nid=137
- Soathongtong, N. (2023). The democratic political awakening of Thai Mon People in Pathumthani Province. *Journal of Buddhist Innovation and Management*, 6(5), 14–28. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/bim/article/view/264283>
- Suparangkoon, T., & Vanno, V. (2020). Development and validation of work personality scale of new employees. *The Journal of Research and Academics*, 5(1), 231–242. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/248462>
- Tanphed, W. (2022). Political communication style of the young people’s after the 2017 constitution in Roi Et Province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 8(2), 83–104. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/256117>
- Thamrongthanyawong, S. (1993). *Political culture of the middle class in Thai society*. National Institute of Development Administration (NIDA).
- Thongkhumchuenvivat, J. (2021). The relationships between digital intelligence skills and behaviors of Thai teenagers’ digital citizenship in Bangkok Area. *Journal of Communications Arts Review*, 25(3), 232–243. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Jca/article/view/251488>

- Thong-in, T., Bridhyankura, P., & Chaisa, C. (2022). Political culture in the context of people's political awakening to social media. *Journal of MCU Social Science Review*, 11(2), 431–439. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/251234>
- Ubpanong, P., Onthanee, A., & Jantakoon, J. (2022). Digital citizens and the dimensions of political and social engagement. *Faculty of Humanities and Social Science Thepsatri Rajaphat University Journal*, 13(2), 173–188. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/article/view/247321>
- Wilamas, W. (2020). *The needs of the digital citizenship for teachers and educational personnel in Saraburi province*[Master's thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- White, S., Ragkhanto, S., & Srikrueadong, S. (2021). Human: digital citizenship. *Journal of MCU Humanities Review*, 7(2), 339–355. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/human/article/view/252744/171896>
- Wijitwatchararak, K. (2020). The political alertness of new generation in Thailand. *Journal of Yanasangvorn Research Institute*, 11(1), 91–103. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri/article/view/244034>
- Wingworn, Y. (2023). Preventing cybercrime in communities in order to develop the communities into digital citizens. *Journal of MCU Nakhondhat*, 10(10), 1–11. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/272687>
- Wongkam, S., Sitthisua, T., & Yordsala, S. (2024). The digital citizenship skills of school administrators and teachers under the jurisdiction of the Surin primary educational service area office 3. *Academic MCU Buriram Journal*, 9(2), 257–270. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ambj/article/view/275603>
- Wongkitrungrueang, W. (2018). *Digital citizenship guide*. Digital Economy Promotion Agency, Ministry of Digital Economy and Society.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.